

PART-IIتہابِ غیر: 2میر نیازی دے دھرمے موضوعتعارف:

میر نیازی جدید پنجابی شاعری دا
 آٹا اچاں نال نال۔ میر نیازی دے موضوع
 تے اسلوب دے اعتبار نال اپنے ہم عصر شاعراں
 توں وکھری شاعری کہیتی اے۔ اوہناں نے نرگسیت
 اعلیٰ تے مقلد و تقلید پسندانہ موضوعات
 اتے لکھا اے۔ اوہناں دا مجموعہ "گل کلام" آٹا
 دھرمے اسلوب پیش کردا اے۔

(1) میر نیازی دی شاعری وچ اعلیٰ دا رنگ:

اعلیٰ تے تون عام مراد ڈالتے
 تون دی شاعری وچ جاتی اے۔ ایس تون
 مراد اے تے تون اشارہ کرتے یا ہلک
 دے تے پوری گل تون سمجھاؤں دی کوشش
 کہتی جاتے۔

وند ڈے حالات وارے دسدے پوورے منیر
پورانے نے مسوینی اماشیت ال تم لیا اہ:

تھر دیان کنڈان اتے دس تھان لال پھار دیان
آدھی باقی پوئے تھر تھن، داتھن پھل مار دیان
رومان کھن نٹن آون باسان پھل مار دیان
قبرستان دارستہ دس کھن پھل مار دیان

(2) منیر نیازی دے کلام وچ مقصد پسندی:

بجید شعراء نوں مقصد دے طریقے
شاعرے ترن کا خیال نہ سی - اوہناں دے
موسوعات عشق دے وارے محدود سن - اوس
دے منیر پوران نے اپنے کلام وچ مقصد
پسندی شامل کیتی۔

آج دا دن وی ایوں لنگیا آوٹی وی تم نہ پوئیا
پورب ولوں پر مہیا سورج بھیم آن، تھلویا
نہ ملیا میں خلقت نوں نہ یاد فدا نوں آیتا
نہ میں پڑھی غار تے تا میں جام شراب پیتا

(نظم: آج دا دن)

(3) **میر نیازی دے کلام دج نرگسیت**
دا پہلو:

نرگسیت:

نرگسیت یونانی زبان دالفظ
اے ہے ایس تھن مراد "تود پسیدی" ایس۔
فہم میں ایس تھن مرال ایج جاندی اے
آد اپنی ذات وارے اے دجار رکھنا تے
دوہیاں تھن تم تر سمجھنا۔

میر بھوان دا نرگسیت دا دھرا
انتظار:

(31) **انفرادی نرگسیت:**

میر نیازی دے کلام دج
انفرادی نرگسیت دا ڈوٹھا عمر لدا اے۔
اوه ایسے آپ تھن پوری دنیا پلٹن دی
سقت رکھن والا دسنا چاہدے نیں:

۴ جاپیوں جے تے بند وی کر دیاں
میں ایسے غماشہ دنیا دا
تھو دا آک اشارہ کر کے
تھوہ لداں پاسا دنیا دا

(3.2) نرگسیت وچ مقصد دا چاہ:

منیر نیازی نے انفرادی

نرگسیت وچ وی مقصد بدل لوٹن دا
درس دے دتا اے۔

۱) مینوں بیپڑی وی دھن لگ باندی اے
خیر نہ اوس توں پٹدا میں

راتل وچ وی سفر اے مینوں
دن وی ٹریاں آٹدا میں۔۔۔۔۔

(3.3) مجموعی نرگسیت تے آک نوین دنیا بناون
دی خواہش

منیر نیازی پھران نول آک نوین

دنیا جتھے احساس ہووے بناون دی دھڑی

چاہ ایہ - اوہناں نے نرگسیت دے مثبت

دے اگھائی چلے اتے وی لکھیا اے:

۱) الٹی ددی آکھان دے وچ

پنچو جھن نہ دوان

وس ملے تے ایس جہان وچ

کسی توں مرن نان دوان

(34) نرگسیت دا مھولی پہلو:

منیر پودار نے غیر سلیجیدہ
گفتگو کردی ہوئے وی نرگسیت توں جیفا تم
لیا اے۔

ن	سن فی کڑے	دنگاں دی پڑے
	میں ٹر جاؤں گا	مرے نش آؤں گا
	پس کے بلاؤں گی	رو کے بلاؤں گی
	فیر وی نش آؤں گا	اچے آسمان دا اندازن جاؤں گا

(4) منیر نیازی دے موضوعات دے عشق دیاں او تران:

منیر نیازی پودار وی
محبت دے بب توں دے دے دے
نیں۔ عشق دیاں او تران، بیان کردے ہیں:

ن

آس دا دوش سی آس دا نش سی اہ گل پن کرنیاں
دلے لنگ آئے توبہ والے راتاں ہوئے بہن دیاں نش
تو ہوا اہنہ ہوا ای سی تے یوخی روکناں مادی نش
آل مادی، جدوں شروع ہوجاؤے گل فیرا یوں مادی نش
کھو اچ وی داپہواں او کھیاں سن
کھو گل وچ تم دا طوق وی سی

کچھ نثر دے لطف وی ظلم سن
کچھ مینوں مران دا شوق وی سی

(5) عشق دا حقیقت پسندانہ تصور

مینر نیازی دی شاعری حقیقت
تو دل بولیت قریب آے۔ مینر پوران نے
عشق دیا اوکھڑاں دے ال نال، ایہ وی
دس دتا آے تہ عاشق تھی وی آگان نش
ٹر سکا:

وہ بدھن دا اوس دا دیاہ پویا آے
آج اوہ مر کے آئی ہے
بیویں توئی دھڑی روح
آسمانوں اڈو کے آئی ہے

ملی گل

بقول بانو قدسیہ:

”مینر نیازی دی شاعری ڈرتے خوفی
شاعری نش آے بلکہ حقیقت دی تصویر
آے۔“

جواب غیر: 3

شاہ حسین دیاں کافیاں

دا فتری ویر وا:

تعارف:

کافی تول مراد تریہ ترخان والی
نغم لیوندی اے۔ پنجابی ادب وچ ایس
تول مراد اودہ کلام ایہ بیٹرا موسیقی
دے نال پرکھا جا سکے۔

شاہ حسین پنجابی وچ کافی دے
باقی منہ جاندا اے۔ اودہ وڈے مونی
شاعر نیں تے اوہناں دا کلام ادبی فوہیاں
نال مالا مال ائے۔

(۱) شاہ حسین دا علامتی رنگ:

شاہ حسین دے کلام دی سبھ
تول وکھری تہ اوہناں دا علامتی رنگ اے۔
اوس دور دے لوکاں دے مطابق پادشاہ آبر
دے "دین الہی" دے جواب وچ شاہ حسین
پوراں ایہ روپ اپنایا سی۔

لفظ	علامت
چرخے	انسانی تہذیب
چرخہ کتنی	تہذیب: نول، تنگا بناؤں، لی تم
پنج بونیاں	پنج غازاں
ننان نرس	آفرت وچ حساب ترن والے فرشتے

شاہ حسین دیاں علامتاں سادہ تھیں دی
 دتہ ایہ سی تہ پندار دے عام لوک اوہناں
 نول سچو سکھ سکھن۔

(2) فلسفہ وحدت الوجود

عام مہوفی شعاعراں دی
 نظر: شاہ حسین دی فلسفہ وحدت الوجود
 دے کامل سن۔ اوہناں دے حساب تاش
 دے تہ بندے دی ذات وچ ایکا ایہ تہ
 انسان نول ہر پاسہ رب ای دسد اے۔

د) دبا میرے حال دا مہرم توں
اندر توں باہر توں روم روم دچ توں
توں ایس تانا، توں ایس بانا
میں ناپیں سہو توں

(3) شاہ حسین دی مرشدی عقیدت:

بھائی موفیاء کرام نیں اپنے
مرشدان نال ڈوٹھی عقیدت والے معاملے
کیتے نیں۔ اوہناں نے مرشد دا پتہ پھر
آکھیا دا دستہ لیا اے۔

د) کہے حسین فقیر ٹھہرنا
گرد توں بل جاشیں

(4) غرور تے تکبر دی ننڈیا:

غرور تے تکبر موفیاء نے اولیاء
دے حساب نال بولیت ہی متقی تہ ہے
نیں۔ شاہ حسین پیراں تے وی غروری
ننڈیا کر دے پووی نال نال عاجزی
ایناہوں تے اتکساری نال فیاضی گزارن
دا وی درس دیندے نیں۔

١) بھڑ تلیر، پیر تلی تو آپس دانائی
کیسے حسین فقیر غانا پر دم سائش سائش

(5) بے عمل عاملان دی تندا:

غور نے بعد سٹرا مدنی
شاعران: اذا سو تو وٹا مو منج مٹنے وہ بھول
عاملان دی مزمت ابے - لوتی ایس طرح
دے بدکاراں جھپے اپنے پورے پورے تلیر
اجاڑ بندے سچ

٢) آپس دے سمجھدے، بستی مندر کیں دا ابدھن مال
تہیں گئے ملا تہیں گئے قافیاں تہیں گئے لٹک نزار

(6) کافیاں وج لٹک داسائیاں دا رنگ:

٣) قیماٹے مینوں تھیریاں دی گل نہ آتو
راخا میں وج، میں راخے وج
تھیریاں نول کوڑی جھاک
لوک جانے پیر تلی
پیرے دا در جاک
کیسے حسین فقیر غانا
جاں دا رہ آپ!

کسی دی شاعر نے پیر داغھ دی محبت
دی لوک داستان نوں اسیں مسن نال
علامتھ طودے نش ورتیا پروا۔ اہم
فوجی صرف شاہ حسین نال منسوب اہم

(7) تائیت دا میخ:

باجی موفنا وانگوں شاہ
حسین نے پوی۔ اپنے آب نوں عورت دے
دوب وچ ڈھال آہ دی نال عشق کیتا
اے۔ یعنی آہ عورت وانگوں بے لونس تے
تا مات محبت دا پیغام دسدے سن۔

ع مندی ہاں تہ چنگی ہاں جھاتی ماہب
تیدھی بندی ہاں۔۔۔۔

کافیاں دا فی ویرا:

(1) تشبیہاں تے استعاریاں دا ورثہ:

و مہی وانگوں میں پئی ٹرفاں
راجن دے پتو وچ ڈور

اسی شعر دی بہترین ادبی
نو بیان نال پیر داغھ دی تشبیہ ورتی گئی

اے راجھ نکل تھادی ذات نال دلا
گیا اے۔ انسان کھوی نشی ترسکدا
جے آکر دبا سا جو نہ لے نے۔

آئیرلا سٹ:

” شاہ حسین دیاں کافیاں وچ
سوز و آواز نے ٹپو پے پیر
دل وچ تھب دیاں بان دیاں
نیں۔“

شاہ حسین نے کافیاں لکھ کے تیجی احب
دا مڈھ بنیا اے۔ اوہناں دا انداز دلفریب
نے منفرد اے۔

تجارب غیر: 8

سیر فضل گجراتی دا تعارف:

سیر فضل گجراتی پنجابی دے
 وڈے غزل گو شاعر نیں۔ اوہناں دی
 غزلاں دا مجموعہ ڈاکٹر نیپلہ تھان نے
 مرتب کیا اے۔ اوہناں دے کلام وچ
 درد، فطرت، تہ نالی توں بھرتی بندی
 اے۔

سیر فضل گجراتی کا فلسفہ عشق:

سیر فضل بھڑال دے کلام
 دی سبھ توں نمایاں فوجی اوہناں دا فلسفہ
 عشق اے۔ ایس دی بنیاد تے اوہناں
 توں غزلاں دا مان تران وی آکھیا ہندا
 اے:

(۱) عشق دیاں اوتریاں

وچھوں چھوں نکل آئے وچوں وچوں دکھ ہی دکھ
 پہلاں پہلاں عشق تا آک مشغلہ جانا ہی میں

ایک پر مارت پندار اپنے عشق ترن
توں بعد ایزن والے مسائل اتے چن پاندے
نہ تہ کس طرح انسان عشق دانا اوکرا
دی دجروچ چلس پاندا اے۔

(2) عاشقاں دی جھوٹی روایتاں دی پردہ پوٹی

ہاں اس طلب کیتا وچ قدمت نہ میں
حاضر ہویا
جھوٹیاں ایویں فضل روایتاں بیٹھ
دقیبان گھمناں

ایس شعر وچ پیر صاحب ایس
راز توں پردہ فاش کردے نیں تہ عاشق
ہی اوتھ ولے تے تم نیں اوندے، انسان
توں کلے پی دکھاں داسامنا کرنا لیتا
اے۔

(3) غزلاں وچ مشطلات دا لامتناہی سلسلہ بنیا اے

انسان دی تمام فنیاتی
دکھاں تے تخلیقاں نال جیون سکھن
وچ لگ مادی اے۔ پیر فضل گجراتی نے

ایسے فلسفہ نول اپنی غزلاں وچ ظناہر
ترکے سجدہ لوکاں دے من موہ لیتے نیں۔

۴) سانوں آلو غم دی رات پئی ہو ممکن دے
وچ آوے نا
فخرے اوہ تیریاں راتل نے بینہاں دی
سہریو بانڈی اے۔

(4)